

7. Schrijvers in dienst van de staat, DDR 1949 – 1965.

ORIËNTATIE

Lees voor het beantwoorden van de vragen de hoofdstukjes '[Schrijvers in dienst van de staat, DDR 1949-1965](#)' in het naslagwerk literatuur op de website van het Duitslandinstituut.

1. Twee historische gebeurtenissen in deze periode lokten bij schrijvers in de DDR kritiek uit op het communistische bewind. Welke twee gebeurtenissen waren dat? Beschrijf ze kort aan de hand van deze pagina's: [Naslagwerk Geschiedenis: 1953](#) en [Naslagwerk Geschiedenis: Bouw van de Muur](#).
2. Wat was het doel van de Bitterfelder Weg? In hoeverre werd dit doel bereikt?
3. Bekijk [het volgende filmpje op de website van het museum Haus der Geschichte](#). Het is een verslag van een bijeenkomst van de SED en schrijvers in 1963. Wat wordt daarin concreet gezegd over de taak van schrijvers in de maatschappij?

ACHTERGROND

1. Op [duits.de](#) kun je meer lezen over het *socialistisch realisme* en over Bertolt Brecht. Met welke woorden kritiseerde Brecht de kunstopvatting van de toenmalige machthebbers in de DDR?
2. Er werd in de jaren vijftig volop gewerkt aan *De Stalinallee* in Berlijn. (Zie het schilderij van Heinz Löffler uit 1953.) Ook de arbeiders die hieraan werkten kwamen massaal in opstand. Bekijk eerst deze youtube-video over de [Stalinallee](#) (tegewoondig Karl Marx Allee).

Verklaar waarom de machthebbers zo fel reageerden op deze opstand. (Zie dit [filmpje](#) over het neerslaan van de opstand.)

- Ondanks zijn kritiek op het regime durfden de machthebbers Bertolt Brecht niet hard aan te pakken. Hoe zou je, als je zijn levensloop bekijkt, dit kunnen verklaren? Voor informatie over het leven van Brecht: [bekijk deze pagina op de website van het Deutsches Historisches Museum](#)

LEESOPDRACHT 1

Die Lösung van Bertolt Brecht

In de zomer van 1953 schreef Bertolt Brecht het gedicht *Die Lösung*. Daarin neemt hij stelling tegen het neerslaan van de opstand van 17 juni 1953.

- Lees het gedicht eerst door. Zoek de woorden op die je niet kent.
- Welke betekenissen heeft het woord *die Lösung*? (Gebruik een degelijk woordenboek.) In hoeverre vind je de titel goed gekozen?
- In het gedicht is sprake van *Vertrauen*. Vertrouwen van wie en in wie? Waardoor wordt dit vertrouwen precies geschaad en hersteld?
- Welke indruk zou dit gedicht op de toenmalige machthebbers in de DDR gemaakt kunnen hebben? Hoe zouden ze daarop gereageerd hebben, denk je?
- Speel een gesprek na tussen een vertegenwoordiger van het (Stalinistische) regime en een redacteur die het gedicht zonder commentaar in zijn krant gepubliceerd heeft.
- Brecht overleed in 1956. De bouw van de Muur in 1961 heeft hij niet meer meegemaakt. Schrijf in de geest van Brechts *Die Lösung* een soortgelijk gedicht in reactie op de bouw van de Berlijnse Muur.

Die Lösung

Nach dem Aufstand des 17. Juni
 Ließ der Sekretär des Schriftstellerverbands
 In der Stalinallee Flugblätter verteilen
 Auf denen zu lesen war, daß das Volk
 Das Vertrauen der Regierung verscherzt habe
 Und es nur durch verdoppelte Arbeit
 Zurückerobern könne. Wäre es da
 Nicht doch einfacher, die Regierung
 Löste das Volk auf und
 wählte ein anderes?

LEESTIPS:

Wolf, Christa (1963). *Der geteilte Himmel* (Roman)

Johnson, Uwe (1959). *Mutmaßungen über Jakob* (Roman)

Müller, Heiner (1956). *Der Lohndrucker* (Toneel)

Apitz, Bruno (1958). *Nackt unter Wölfen* (Roman)